

KUBALA LÁSZLÓ

A 20. SZÁZAD LEGJOBB BARCELONA-JÁTÉKOSA

A világ egyetlen futballistája, aki három ország válogatottjában szerepelt, az Aranycsapat tagjainak kortársa, az FC Barcelona legendája. Magyarországon a közelmúltig nem kapta meg a neki járó elismerést, miközben akik látták játszani, okkal vallják, hogy kihagyhatatlan a magyar futball legendái közül. Elfogultságról szó sem lehet, hiszen a Barcánál 1999-ben a klub százéves története legjobb játékosának választották meg. Johan Cruyffot és Diego Armando Maradonát előzte meg a sorban – ez azért perdöntő bizonyíték Kubala László nagyságára.

„**A**z is fontos, hogy súlyban is gyarapodjanak!” – magyarázta Szabó Pál edző a budapesti futballkezület mintatáborában 1942 nyarán, utalva rá, hogy a háborús időkben nem csupán a futballtudását igyekeztek gyarapítani a kiválasztott serdülőknek. Közöttük hősünknek, Kubala Lászlónak és nem utolsósorban Puskás Ferencnek. A bemutató meccsen egymás mellett játszott a két istenáldotta tehetség. Puskás három gólt lőtt a 4:3-ra megnyert mérkőzésen, de Kubalának is volt oka a büszkeségre. Ekkor már jegyzett futballistája volt a Ganz TE-nek, ahol első bajnokiján, 12 esztendősen szerezte első hivatalos góljait, kettőt lőtt az MTK-nak.

FELTŰNÉS A FRADIBAN

A nagyoknál is a harmadosztályú Ganzban játszott először („Nekem még nem vettek a szüleim hosszúnadrágot, de már befértem a felnőttek közé” – mesélte később), nem is akárhogyan. A BSZKRT elleni győztes meccs (5:3) után, 1944 októberében azt írta a *Nemzeti Sport*, hogy „Kubala, Szabó és Molnár vetélkedik a legjobb jelzőért”, a Fradi elleni edzőmeccset követően pedig: „Feltűnik a fiatal Kubala jó játéka. Pompásan kezeli a labdát, remekül cselez, még a ferencvárosi szurkolók is megtapsolják néhány pompás alakítását.”

Csoda-e, hogy a Fradi volt az első NB I-es csapata? Amihez persze kellett

némi családi szál is. „Kocsis Sanyi is kőbányai srác volt. Az ő papája és az én papám nagyon jóban voltak. Az én apukám nagy Ferencváros-szurkoló volt, azért kerültem én is a Fradiba” – emlékezett. Arra is, hogy korábban az édesapja nem hitte el, hogy a futball jóvoltából tett szert jövedelemre, már a Ganzban is. „Furcsa, de több pénzem volt, mint kőműves apámnak és dobozgyári munkás anyámnak együttvéve. [...] Apám azt hitte, loptam vagy betörttem. [...] Kézen fogott, majd meg sem állt velem a Ganz elnökéig. Ott aztán megkérdezte, valójában hogyan is él, s mennyi pénzt keres az ő fia?” – idézte fel korai profizmusát.

A Vasas ellen (1:2) játszott először a Ferencvárosban 1945. május 6-án, két héttel később pedig jött az első kiugró produkció. A 17 esztendőös ifjú két gólt lőtt a Kispestnek, vastaps kísérte az öltözőbe. Ehhez képest az értékelés visszafogott: „Kubala nagyszerűen épít, küzdeni is tud és ezúttal lövésekre is vállalkozott. Mindkét gólja pompás teljesítmény.” Nagy élménye volt a meccs, hiszen együtt játszhatott ideáljával, az ekkor 32 esztendőös Sárosi Györggyel, akivel augusztusban a Budapest-válogatottban is együtt futballozhatott Bécs ellen Hütteldorfban (5:0), nem is akárhogyan, hiszen „pompásan játszott, kitűnően épített”. Akárcsak októberben a Temesvár–Budapest meccsen (1:4), amikor „a kapu előtt is feltalálta magát”. Olyannyira, hogy meglötte első gólját címeres mezben: „Sárosi dr-

labdájával Kubala indul el, három embert kicselez, aztán ballal körülbelül 18 méterről rettenetes lövést küld a kapura. Lipóczy csak nézni tudja.”

Hirtelen hagyta ott a Fradit (50 mérkőzés/33 gól), 1946. június 9-én játszott utoljára a csapatban (az Újpest ellen 1:1), s „időnként brillírozott a jobbszélen”. Legközelebb már az SK Bratislavában lépett pályára. A háttérről így beszélt: „Csehszlovákiában stabilabb volt az élet [...]. Az anyagi biztonság engem is vonzott, de nemcsak ez volt a távozás oka. Váratlanul meghalt az apám – vasárnap volt, én délután játszottam a Fradiban, ő is így akarta volna –, s anyám azt szerette volna, ha elfogadom a pozsonyiak akkor már nagyon is konkrét ajánlatait.”

BŰNBOCSÁNAT A VASASBAN

Negyvenhat májusában érkezett meg édesanyjával Pozsonyba. A család szlovák származása jóvoltából hamar megkapta a csehszlovák állampolgárságot, s októberben Bécsben már játszott a válogatottban Ausztria ellen (4:3). Hat mérkőzésen szerepelt a csapatban, négy gólt lőtt, kettőt-kettőt Lengyelország (6:3) és Románia (6:2) ellen. De nemcsak futballozott, családot is alapított Pozsonyban – edzője, Ferdinand Daucik hűgát vette el. 1947. április 17-én volt az esküvő, s így egy évvel később megszületett első fia, Branko.

Ekkor már rebesgették, hogy újabb váltásra készül. „Kubala valószínűleg ezt az idényt még Pozsonyban tölti, bár lehetséges, hogy már előbb is hazajön. Idehaza azonban nem megy más egyesületbe, csak a Ferencvárosba” – írta 1947 őszén a Népsport, ám beszéltek az Újpestről és egy olasz szerződésről is. Ez utóbbiban volt igazság, az SK Bratislava ugyanis eladta a Torinónak, ám a csehszlovák szövetség nem járult hozzá az ügyletnek. Angliára is volt esélye, Daucik utáni edzője, Tom Sneddon szorgalmazta az ügyet, ám – mint mondta – az ottani stílus nem az ő világa.

Végül a Vasas lett a befutó. „A Bratislavával belgiumi túrán jártunk, s ott találkoztam a Vasas néhány vezetőjével. Remek feltételeket ajánlottak, nyolcvanezer forintot ígértek. [...] Hazajöttem, s még egy hónapja sem voltam itthon, amikor már meghívtak, sőt, játszottam a válogatottban” – emlékezett vissza.

Hogy piros-kékbe öltözhessen, kellett a Ferencváros nagyvonalúsága. „Az egyetemes magyar sport érdeke, hogy egy ilyen kivételes képességű játékos, mint Kubala hazakerüljön és magyar színekben rúgja a labdát” – nyilatkozta Nádas Adolf, a Fradi ügyvezető elnöke. A nemes gesztushoz minden bizonnyal hozzájárult, hogy a zöld-fehérek nem akartak ujjat húzni a hatalom kedvenc csapatával. Ne feledjük, 1948 tavaszát írjuk, több mint fél évvel vagyunk az MKP választási csalása (kékcédulás szavazás) után.

„Tudom, hogy bűnös vagyok, de megszenvedtem bűneimért és most itthon vagyok, hogy bűnbocsánatot nyerjek” – olvasható Kubalától a Képes Sportlapban. Vannak kételyeink, hogy valóban mondta-e vagy a szájába adták a meakulpázást, mint annyi másnak. Gyanúnkat erősíti, amit a külföldi viszonyokról mond: „Mert nézze, mi történik azokkal, akik kimentek olaszba? Kihasztnálják őket, kicsavarják, mint a citromot, s amikor már nem érnek semmit, akkor egyszerűen sajnálkozó mosollyal eldobják őket.”

„Kubala játszik jobbösszekötőt Győrött a Vasasban!” – jelenti be a Népsport 1948. május 6-án, s az új fiú nem csupán pályára lép, hanem másodpercekkel a lefújás előtt „Illovszky 25 méterről jobboldalról a kapu elé íveli a labdát, Kubala a hatos sarkáról a jobb felső sarokba fejel”. Ezzel pontot ment csapatának (2:2). A következő mérkőzésen már „Kubala volt a csatársor legjobbjá”, a Szeged ellen (3:1) ő lőtte csapata első gólját.

N É V J E G Y

KUBALA LÁSZLÓ

Született: 1927. június 10.
Elhunyt: 2002. május 17.

KLUBJAI JÁTÉKOSKÉNT

Ganz TE (1938–1944),
Ferencváros (1945–1946),
SK Bratislava (1946–1948),
Vasas (1948),
FC Barcelona (1951–1963),
RCD Espanyol
(játékos-edző, 1964–1965),
FC Zürich
(játékos-edző, 1966–1967),
Toronto Falcons
(játékos-edző, 1967–1968)

A VÁLOGATOTTBAN

Csehszlovákia (1946–1947,
6 mérkőzés/4 gól),
Magyarország (1948, 3/0),
Spanyolország (1953–1961, 19/11)

SIKEREI JÁTÉKOSKÉNT

BEK-döntős (1961), VVK-győztes
(1958, 1960), négyszer spanyol
bajnok (1952, 1953, 1959, 1960),
ötször spanyol kupagyőztes (1951,
1952, 1953, 1957, 1959), kétszer
spanyol szuperkupa-győztes
(1952, 1953), Latin Kupa-győztes
(1952), Európa-válogatott (1953),
Aranylabda-szavazás 5. (1957)

EDZŐKÉNT

FC Barcelona (1962, 1980–1982),
Spanyolország (szövetségi kapitány:
1969–1980, olimpiai válogatott:
1991–1992), al-Hilal (Szaúd-
Arabia, 1982–1986), FC Murcia
(1986–1987), FC Málaga (1987–
1989), Paraguay (1995)

SIKEREI EDZŐKÉNT

olimpiai bajnok (1992), vb-10.
(1978), Eb-7. (1980), kétszer
szaúd-arábiai bajnok (1985, 1986),
spanyol kupagyőztes (1963)

Nem sok sőt evett meg a Vasasban (20 mérkőzés – 10 gól), 1948. december 23-án játszotta utolsó meccsét a MATEOSZ ellen (4:3), gólt nem lőtt, „mindent a technikájával akart megoldani. Sokszor tartogatta a labdát és biztos helyzeteket hibázott el.”

Ez volt az utolsó hazai bajnokja, hiszen 1949-ben újra nyakába vette a világot. Három magyar válogatottsággal a háta mögött. Albánia ellen mutatkozott be 1948. május 23-án Tiranában (0:0): „sokat dolgozott, de kapura nem volt veszélyes”. Nem úgy a második felépésén október 24-én Bukarestben (5:1), ahol a szünetben állt be Hidegkuti helyére és „egészen megváltoztatta a csatársor játékát. Lendületével, mozgékonyásával a támadósor egyik legjobbjává tudott felőlni. Rengeteg keresztlabdát adott és jó leadásaival hozta helyzetbe társait.” Harmadik meccsén Szófiában Bulgária ellen lecserezték, a 61. percben Szilágyi I állt be a helyére. Nem ment neki a játék, „nagy csalódást keltett. Úgyiszlóván alig volt jó megmozdulása”. Csak a tények kedvéért: egyszer sem léphetett pályára a magyar válogatottban magyar földön.

TÚLÉLTE A TORINÓI TRAGÉDIÁT

„Nemcsak Kubaláékról van szó!” – így a Népsport címlapja 1949. január 30-án, az írás pedig tömény politika. Az már korábban kiderült, hogy Marik György és Kubala igazolatlanul hiányzott a Vasas edzéséről, most azonban már be is jelentik: elhagyták az országot. És a lap fröcsög: „Le kell számolni a »kubalaizmussal«. [...] Az ilyen veszteség – nyereség!” A zárószó pedig: „Nem szabad megijedni a kemény munkától, a harctól, a bírálattól és az önbíráltól – a dicsőséges szocialista sport jövője érdekében.”

A visszhang ismeretében érthető Kubala döntése: „Soha nem foglalkoztam a politikával. Márpedig akkoriban, ezerkilencszáznegyvennyolcban az ember nem vonhatta ki magát a politikálásból. Nálam akkor telt be a pohár, amikor szerződési ajánlatot kaptam a Juventustól, és megpróbáltam hivatalos úton intézkedni. Szóba sem álltak velem, csak megfenyegettek. Ekkor döntöttem úgy, elmegyek.”

Vasasos klubtársával, Marik Györgygel (NB I: 62 mérkőzés/1 gól, válogatott: 2/0) vágott neki a világnak, el-

szántságát jelzi, hogy nem kis veszélyt vállalt a szökéssel. Tudták, kihez kell fordulniuk az illegális határátlépéshez, megkeresték, s azt a tanácsot kapták, hogy szerezzenek orosz katonai egyenruhát, öltözzenek be, s úgy várják a teherautót. *„Féltem, minnek is tagadjam, de szerencsére simán átjutottunk a határon”* – emlékezett később.

Egy Bécs melletti menekülttáborba került, ahol azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy nem áll le az edzésekkel, figyelt rá, hogy jó kondícióban legyen. Rá is felfigyeltek, így aztán akadt valaki, aki segített, hogy csapathoz kerülhessen. Nem Ausztriában, hanem Olaszországban, a Pro Patriához. Az elnök, a textilgyáros Giuseppe Cerana imádta a futballt, minden követ megmozgatott Kubala játékedényéért, fizetést biztosított neki. Sőt, egy fogadás jóvoltából egy kisebb vagyonnal gazdagította.

„Látta, mit tudok a labdával, azt mondta, ha dekázva körbemegyek a pályán, ezer dollárt kapok. Nem okozott gondot a feladat, kicsit el is szemtelenedtem, mert utána megkérdeztem, akarja-e, hogy ülve folytassam” – így a történet.

Olaszországhoz kapcsolódik, hogy másodszor is megszületett. A Torino 1949 májusában meghívta, hogy ve-

gyen részt a csapat liszaboni mérkőzésén, ám Kubala kénytelen volt lemondani az utat, mert feleségét és éppen betegeskedő Branko fiát várta. Lemondta a túrát, s így életben maradt, hiszen nem volt a fedélzeten, amikor a csapat repülőgépe a supergai bazilikának ütközött.

INKÁBB FRANCO, MINT TOGLIATTI

A magyar szövetség (és a FIFA) kétéves eltöltése miatt csak álom volt, hogy egyhamar hivatalos mérkőzésen lépjen pályára, várnia kellett 1951. április 29-ig. Persze addig sem tétlenkedett. Sógorával, Daucik edzővel Hungária néven verbuváltak emigráncscsapatot, s hol itt, hol ott játszottak bemutatómecset. Főként Spanyolországban aratták sikereiket (*„Az ázsiónk a kezdeti száz dollárról hamarosan ezerre ugrott föl”*), legyőzték a Real Madridot, a világbajnokságra készülő spanyol válogatottat, nyertek La Corunában, Santanderben s az Espanyol ellen is. Ez utóbbi meccset látta az FC Barcelona vezérkara is. *„Alighanem akkor dőlt el a sorsom”* – ez meggyőződése volt.

Közben azonban harcolt érte a Torino (*„A fáma szerint az olasz kommu-*

nista pártelnök Palmiro Togliatti is közbenjárt, hogy feloldják az eltöltésomat”), s a Real Madrid is szívesen látta volna soraiban. A madriadiaknak esélyük sem volt, mert Kubala ragaszkodott ahhoz, hogy sógorát, Daucikot is szerződtesse a klub, edzőként. A Barcának ez nem jelentett gondot, s az sem, hogy kártalanítania kellett a Pro Patriát (12 millió líra) és a Vasast (300 ezer peseta). Erre persze csak azután kerülhetett sor, hogy maga Franco tábornok lépett fel az érdekében. De erről hallgassuk Kubalát: *„Egy Real-Barca barátságos meccsen feltűnt neki, hogy mindig tapsolnak, ha hozzám kerül a labda. Megkérdezte, ki vagyok, s miért nem játszom a válogatottban. Így tudta meg az eltöltésomat. Szerencsére a FIFA soros ülésére éppen Madridban került sor, a többi kitalálható...”*

Tehát 1951. április 29. – hivatalosan ekkor vette kezdetét Kubala László széldületes barcelonai karrierje. Eredményei nyomon követhetők (névjegyünk-ből is), ám esetében nem a számok fontosak, hanem a személyisége. Varázsa volt. A fáma szerint miatta lett szűk a Les Corts, s épült fel a Camp Nou 1957-re. *„Az emberek szeretik kiszéneznizni a dolgokat”* – ismételtette szerényen, s tiltakozott, hogy azért lett kicsi a régi pálya, mert egyre több hölgy járt ki a

meccsre – miatta. Az sem véletlen, hogy 1955-ben életrajzi film készült róla (címe: *Los ases buscan la paz - A szakértők a békét keresik*), s ő játszotta főszerepet. A történeten persze átsüt a politikai szándék (egy szegény kelet-európai futballista küzdelmei a hatalommal), itt-ott a hitelesség is hibázik, de hogy téma lett s önmagát játszhatta, elismerés a javából.

Akkor is főszereplő volt, ha segíteni kellett. Szava volt Kocsis Sándor és Czibor Zoltán barcelonai szerződte-tésénél, hogy aztán 1961. május 31-én a BEK-döntőn ez legyen a csatársor: Kubala, Kocsis, Evaristo, Suarez, Czibor. A

Benfica 3:2-re nyert, a két gólon Kocsis és Czibor osztozott. Az pedig örök fáj-dalmuk volt, hogy megint Bern, megint Czibor-gól, de megint 3:2-es vereség – mint 1954-ben a világbajnoki döntőben.

AZ ELSŐ 100 ÉV LEGJOBBJA

Kubala úgy alkotott maradandót a pályán, hogy 1951 és 1960 között tizenkilenc súlyos sérülése volt, volt köztük két fejsérülés, aztán izomszakadás, szalagsérülés, még tébécés fertőzésem is átesett. Ezzel együtt 1968-ig pályán volt. A Barcelonától 1961-ben búcsúzott el játékosként, ám aztán visszatért

LADISLAU KUBALA STECZ

BUDAPEST 1927 - BARCELONA 2002

edzőként, technikai igazgatóként, utánpótlásfőnökként, utazó nagykövetként – mindig volt helye a klubnál. Nem csupán szűkebb pátriájában, Barcelonában tartották nagy becsben, amit jól mutat, hogy tizenegy esztendőn át volt spanyol szövetségi kapitány (1969–1980), s edzője lehetett a barcelonai olimpián győztes spanyol csapatnak is. Bántotta, hogy a játékok alatt éppen Barcelonában léptették eggyel hátra, a tornán már a szövetségi kapitány Vicente Miera volt a csapat első embere.

A Barcelona 1993-ban gálát rendezett a tiszteletére, melynek teljes bevétele őt illette. Sokkal többen váltottak jegyet az ünnepre, mint ahányan ott voltak, jelezve, hogy Kubala minden pénzt megér. A klub ugyanakkor habozott, hogy egyszerre utalja-e át neki a teljes összeget, mert ismerték őt, pontosabban a legendás jó szívét... Ez nem esett túl jól neki. *„En úgy vélem, hogy amikor valaki tiszteletére gálaestet rendeznek, s a tiszta bevételt neki ígérik, akkor már hadd döntse el ő, hogy mikor és mire költi el”* – magyarázta. A történet előzménye pedig, hogy nem sokkal korábban megsegítette egyik barátját egy „nagyobb” összeggel. A legtöbben ostobaságnak tartották a gesztust, a válasza pedig jellemző volt rá: *„Azt csak én tudom, hogy 1953-ban mit köszönhettem neki.”*

Hosszú évtizedek után először 1976-ban jött haza Magyarországra, ennek is feltétele volt, hogy nagy becsben tartsák Katalónián túl is: *„A Real Madrid elnöke, Santiago Bernabéu közbenjárása kellett ahhoz, hogy mehessek. A nagy rivális főnöke intézte el, ami önmagában is csodálatos dolog.”*

A Barcelona 1999-ben ünnepelte századik születésnapját, az évforduló kapcsán szavaztak a klub történetének

legjobb játékosára. Kubala László végzett az élen, a kérdésre pedig, hogy mit jelent neki a díj, így felelt: *„Mindent. Az én koromban már annak is örülhet az ember; ha még emlékeznek rá. Ugyanakkor engem annak a klubnak a legjobbjává választottak, amely egyrészt az életem, másrészt a világ legkitűnőbb játékosainak gyűjtőhelye. Gondoljon csak bele, micsoda futballisták hordták*

a mezünket, és mégis engem találtak a legjobbnak.”

Kalandos életet élt, de mint a nagy egyéniségek általában, ő sem rágódott sokat a múlton. *„Semmit sem csinálnék másképpen!”* – jelentette ki, s hihetünk neki. Emlékét szobor (is) őrzi a Camp Nou előtt és a Vasas Fáy utcai pályáján egyaránt. ♦

KÉT GÓL A WEMBLEY-BEN

Kubala László is letette névjegyét Londonban, a Wembley Stadionban: négy nappal az évszázad mérkőzése, a magyar válogatott szenzációs győzelme (6:3) előtt két gólt lőtt az angol válogatottnak az Európa-válogatott tagjaként. A 4:4-re végződő meccsen az 5. percben 11-esből szerzett 1:0-s vezetést, a 63. percben lőtt góljával pedig 4:3-ra vezetett csapata. Hogy mégsem lehetett az első magyar futballista, aki győztesen zár Anglia ellen Londonban, arról Ramsey tehetett: az angol jobbhátvéd a 90. percben 11-esből állította be a végeredményt (4:4).

A feltételes mód a futballban sem játszik, ám ha itthon marad, minden bizonnyal ott lett volna Sebes Gusztáv Aranycsapatában. Mindhárom magyar válogatottságánál a már Sebes fémjelzte vá-

logatóbizottságtól (tagok: Kléber Gábor, Mandik Béla) kapott bizalmat, ráadásul együtt játszott Bozsik Józseffel, Grosics Gyulával, Hidegkuti Nándorral, Lőránt Gyulával, Puskás Ferencsel (vele a kölyök-válogatottban is), Zakariás Józseffel, Kocsis Sándorral pedig még a Kőbányai út környékéről, gyerekkorból datálódott a barátság.

„Tudtam a magyar válogatott nagyszerű eredményeiről, ráadásul jó pár játékoshoz személyes ismeretség, barátság is fűzött. Büszke voltam a csapat eredményeire, a londoni diadalra, a római stadionavatón elért nagyszerű sikerre, és én is szomorú voltam az elveszített berni világbajnoki döntő miatt. Akik közel állnak hozzám, megerősíthetik: a szívemben, a lelkemben őrzöm a magyar-ságot” – nyilatkozta Kubala 1999-ben.